

VACCINATIE COVID-19

Vaccinatiedraaiboek COVID-19 Comirnaty vaccin van de firma Pfizer- Biontech

Versie 1.4 /update 2.02.2021

De vaccinatieprocedures kunnen wijzigen. U vindt de aangepaste passages in het rood. Gebruik steeds de meest recente versie.

Inhoud

1	Doelstelling en achtergrond.....	4
1.1	Opbouw van dit draaiboek	4
1.2	Achtergrond	4
2	Informatie over het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech.....	5
2.1	Algemene informatie	5
2.2	Informatie over veiligheid	6
3	Organisatorische voorbereiding.....	8
3.1	Doelgroepbepaling	8
3.1.1	Vaccinatiestrategie voor de ouderenzorg	8
3.1.2	Concrete voorbereiding	9
3.2	Toestemming vragen en geven voor het vaccin	11
3.3	Communiceren en sensibiliseren	11
3.3.1	Communiceren	11
3.3.2	Sensibiliseren	13
3.4	Beschermings- en toedieningsmaterialen	14
3.5	Voorbereiden van vaccinatiemomenten	15
3.5.1	De timing	15
3.5.2	De personeelsinzet	16
3.5.3	Zorg dat de vaccinatie vlot kan verlopen	17
3.5.4	Bepaal de rollen	18
3.5.5	Maak een plan op voor diverse scenario's	19
3.6	Vaccineren en testen	23
4	Logistieke keten.....	25
4.1	Bestellen van vaccins	25
4.2	Toelevering aan de HUB-ziekenhuizen	26
4.3	Toelevering aan de woonzorgcentra	26
5	De vaccinatiedag.....	27
5.1	Annuleren vaccinatiedag	27
5.2	De bereiding van het vaccin	27
5.3	Nazorg na de toediening	28
6	Registratie vaccins in Vaccinnet en e-loket.....	28
6.1	Vaccinnet	28
6.2	E-loket	29
7	Bijwerkingen.....	30
7.1	Acute bijwerkingen	30
7.2	Laattijdige bijwerkingen	31
7.3	Registratie van bijwerkingen	31

8	Ik heb een vraag.....	31
9	Checklist covac.....	32

1 DOELSTELLING EN ACHTERGROND

1.1 OPBOUW VAN DIT DRAAIBOEK

Dit draaiboek heeft als doel om voorzieningen te ondersteunen bij de voorbereiding, uitvoering en nazorg van een vaccinatiecampagne met **het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech**. Bij de uitvoering van deze vaccinatiecampagne moet rekening gehouden worden met:

1. de specifieke kenmerken van het vaccin;
2. de doelgroepbepaling;
3. de organisatorische voorbereidingen voor een vaccinatiecampagne:
 - a. communiceren naar medewerkers, bewoners en familieleden,
 - b. voorzien van de juiste materialen en personeelsinzet,
 - c. planning van vaccinatiemomenten,
 - d. bestellen van de vaccins;
4. een complexe logistieke keten om de vaccins te vervoeren;
5. de richtlijnen over het toedienen van een vaccin;
6. de registratie van de toegediende vaccins en de opvolging van mogelijke bijwerkingen.

Dit draaiboek licht alle thema's toe waarvoor Zorg en Gezondheid op dit moment over informatie beschikt. Dit is een levend document dat zal worden aangevuld. **Check dus steeds of u over de meest actuele versie beschikt. Dit kan u controleren via het versienummer en -datum.**

Op het einde van het draaiboek staat een **checklist** die u kunt gebruiken om uw organisatie voor te bereiden op en te gebruiken tijdens de vaccinatiecampagne.

1.2 ACHTERGROND

Op 3 december 2020 stelde de Interministeriële Conferentie (IMC) Volksgezondheid de **vaccinatiestrategie COVID-19** in ons land voor. De strategie bepaalt de volgorde van de doelgroepen voor de vaccinatie. Het tempo waarmee die doelgroepen gevaccineerd worden, zal bepaald worden door de snelheid waarmee vaccins worden geleverd. De eerste vaccins zullen voor bewoners en vervolgens personeel in de woonzorgcentra zijn, daarna volgen de andere residentiële zorgvoorzieningen voor kwetsbare personen, de zorgverleners in de ziekenhuizen en de eerste lijn.

De eerste vaccins zijn beschikbaar vanaf **januari 2021**, maar nog in **beperkte hoeveelheden**. Het is op dit moment niet duidelijk volgens welke planning de volgende ladingen vaccins beschikbaar zijn. Pas in een latere fase zullen er voldoende vaccins beschikbaar zijn om breed in de bevolking en ook bij niet-prioritaire doelgroepen te vaccineren.

Het doel van de vaccinatie is in de eerste plaats om **ziekte te vermijden bij de gevaccineerde persoon**, en zo een ziekenhuisopname, andere zorgverlening of overlijdens tegen te gaan. In welke mate de vaccinatie ook verdere coronabesmettingen kan vermijden, is op dit moment nog onduidelijk.

In de eerste maanden van de vaccinatiecampagne zullen de richtlijnen over het verplicht gebruik van een mondneusmasker en de overige **gouden regels over risicobeheer in zorgvoorzieningen niet wijzigen of versoepelen**. Het dragen van een mondneusmasker blijft ook verplicht voor wie gevaccineerd is. Iedereen past onverminderd de hygiëneregels van hand- en omgevingshygiëne toe.

Meer achtergrondinformatie over de **goedgekeurde vaccinatiestrategie** vindt u terug in het [“Advies voor de operationalisering van de vaccinatiestrategie COVID-19 voor België” opgemaakt door “Taskforce Operationalisering van de vaccinatiestrategie”](#).

Meer achtergrondinformatie over de **verschillende soorten vaccins**, waaronder het Comirnaty-vaccin van Pfizer-BioNTech, vindt u terug op de website van het [Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten \(FAGG\)](#).

2 INFORMATIE OVER HET COMIRNATY VACCIN VAN DE FIRMA PFIZER-BIONTECH

2.1 ALGEMENE INFORMATIE

- Het Comirnaty-vaccin van Pfizer en BioNTech is een **mRNA-vaccin** waarvan het genetisch materiaal codeert voor de proteïne S.
- Het vaccin zal het lichaam aansporen om de natuurlijke aanmaak van antilichamen te verhogen en zo het immuunsysteem stimuleren om te beschermen tegen Covid-19.
- De vaccinatie bestaat uit **twee doses** die worden toegediend met **een interval van 21 dagen (+2 dagen)**.
- Het vaccin biedt bescherming ten vroegste zeven dagen na toediening van de tweede dosis. Na de eerste dosis treedt al een beperkte mate van bescherming op.
- Het vaccin moet worden opgeslagen bij een temperatuur van **-75°C of lager**:
 - eens ontdooid, moet het vaccin bewaard worden bij koelkasttemperatuur (2 - 8°C);
 - eens ontdooid, moet het vaccin binnen de vijf dagen toegediend worden.
- Aanbevelingen over **zwangerschap, borstvoeding en zwangerschapswens**:
 - wegens onvoldoende gegevens wordt aanbevolen om niet te vaccineren tijdens de zwangerschap, tenzij door de arts geoordeeld wordt dat in de individuele situatie de voordelen opwegen tegen de mogelijke risico's. Er wordt ook aanbevolen om voorafgaand aan de vaccinatie na te gaan of de vrouw zwanger is (anamnese of bij twijfel een zwangerschapstest) en de vrouw een contraceptie aan te bevelen tot twee maanden na de tweede dosis van het vaccin;

- voor vrouwen met een zwangerschapswens wordt aanbevolen de zwangerschap uit te stellen (en contraceptie te voorzien) tot twee maanden na de tweede dosis;
 - wordt een vrouw zwanger tussen twee doses, wordt de tweede dosis uitgesteld tot na de zwangerschap **en de borstvoedingsperiode**;
 - ~~○ de vaccinatie wordt uitgesteld tot na de borstvoedingsperiode, tenzij door de arts geoordeeld wordt dat in de individuele situatie de voordelen opwegen tegen de mogelijke risico's (onvoldoende gegevens beschikbaar).~~
 - het geven van borstvoeding is geen contra-indicatie voor de vaccinatie tegen Covid-19 met mRNA-vaccins en de borstvoeding moet niet onderbroken worden na de vaccinatie. Hoewel er geen wetenschappelijke studies zijn over de veiligheid van deze vaccins voor de zogende baby gaat men ervan uit dat deze vaccins veilig zijn aangezien ze geen levend virus bevatten en omdat de vaccinonderdelen zeer snel afgebroken worden in het lichaam van de vrouw.
- Het Comirnaty-vaccin van Pfizer en BioNTech is geïndiceerd voor actieve immunisatie bij personen van **16 jaar en ouder** ter preventie van COVID-19 die wordt veroorzaakt door het SARS-CoV-2-virus.
 - Indien een persoon **acute ziektesymptomen** vertoont, waaronder koorts, wordt de **vaccinatie uitgesteld** en advies ingewonnen bij de behandelende arts (meer info onder 3.5.5 noodscenario's).
 - Er wordt **niet aanbevolen** om op voorhand de te vaccineren persoon te testen met een PCR-test of sneltest om een (asymptomatische) COVID-19 besmetting uit te sluiten.
 - In sommige gevallen kan na vaccinatie een allergische reactie optreden. Een ernstige allergische reactie onder de vorm van een anafylactische shock is uiterst zeldzaam (1/1.000.000). Meer uitleg is terug te vinden in het hoofdstuk over Bijwerkingen.

2.2 INFORMATIE OVER VEILIGHEID

- Alle COVID-19-vaccins worden ontwikkeld volgens dezelfde wettelijke vereisten voor farmaceutische kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid als andere geneesmiddelen. Ook dit vaccin doorliep de **drie verplichte klinische proeffasen** voor de ontwikkeling van vaccins.
- Wat anders is voor COVID-19-vaccins, is dat de ontwikkeling en mogelijke goedkeuring van een vaccin op alle niveaus **voorrang** krijgt vanwege de noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid en dus sneller verloopt. Hierbij werd toegelaten dat verschillende fases in de ontwikkeling van de vaccins overlappen: zo kunnen fase 3 studies starten parallel met de fase 2 studies. **Dat betekent niet dat de vaccins daarom minder veilig zouden zijn.** Ze worden ook op een ruime doelgroep getest. Het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA) heeft een speciale taskforce van deskundigen samengesteld en voorrang gegeven aan COVID-19 beoordelingsprocedures. Zo worden de aanvragen van bedrijven snel geëvalueerd en gelijktijdig solide wetenschappelijke adviezen gegarandeerd.
- Op 21 december 2020 publiceerde het EMA haar analyse van de **resultaten van de gecombineerde Fase II/III studie, waaraan ongeveer 44.000 personen deelnamen.** De deelnemers en artsen die de klinische beoordeling uitvoerden, wisten niet wie het COVID-19-vaccin kreeg en wie een placebo:
 - de analyse van de gegevens wijst op een werkzaamheidsgraad van het vaccin van 95% bij deelnemers zonder een voorgeschiedenis van SARS-CoV-2-infectie (eerste hoofddoelstelling) en ook bij deelnemers met en zonder een voorgeschiedenis van SARS-

CoV-2-infectie (tweede hoofddoelstelling), telkens gemeten vanaf zeven dagen na de tweede dosis (28 dagen na de eerste dosis). De analyse is gebaseerd op 170 gevallen van COVID-19, waarvan 162 gevallen van COVID-19 werden waargenomen in de placebogroep tegenover acht gevallen in de gevaccineerde groep;

- uit de gegevens blijkt dat het vaccin in alle populaties goed werd verdragen. 21.720 deelnemers kregen minstens één dosis van het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech tegen COVID-19 toegediend. Er werden geen ernstige veiligheidsproblemen vastgesteld. De meest voorkomende bijwerkingen waren pijn ter hoogte van de injectieplaats, hoofdpijn en spierpijn. Daarnaast werd ook, in mindere mate, misselijkheid en roodheid ter hoogte van de injectieplaats gemeld. In uitzonderlijke gevallen (< 1%) trad algemene malaise, lymfeklierzwellings, slapeloosheid en pijn in de ledematen op. De symptomen verdwenen spontaan na enkele dagen.
- Er lijken geen verschillen in werkzaamheid van het vaccin te zijn tussen personen met een hoger risico op een ernstig verloop van een COVID-19 besmetting en personen met een laag risicoprofiel.
- Het vaccin van het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech is goedgekeurd door het **Europees Geneesmiddelenbureau (EMA)**. Alle gegevens over het vaccin van het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech en alle onderzoeksresultaten van studies naar de werking en de veiligheid, zijn onderzocht door het Europese Geneesmiddelenagentschap (EMA). Op basis van deze gegevens is beslist om het vaccin te **registreren voor gebruik in Europa**.
 - Op dit moment beschikt het vaccin over **een voorwaardelijke marktvergunning**. De goedkeuring is een jaar geldig, maar kan worden verlengd. Het vaccin is **voldoende veilig en werkzaam** om toegang te krijgen tot de Europese markt maar de producent wordt verplicht om bijkomende gegevens aan te leveren, in het bijzonder voor de doelgroep van immuungecompromitteerde personen, kinderen en zwangere vrouwen. Daarnaast is er bijkomend onderzoek nodig naar asymptomatische besmettingen met COVID-19 en de duur van de bescherming.
 - **Meer informatie** over het goedkeuringsproces voor vaccins vindt u terug op het [Europees vaccinatie-informatieportaal](#). Dit [filmpje](#) bevat een toegankelijke toelichting bij het Europees goedkeuringsproces voor vaccins.
- In Europa worden alle wetenschappelijke gegevens openbaar gemaakt op de website van het [European Medicine Agency \(EMA\)](#).
- Meer info vindt u eveneens op <https://www.gezondhedenwetenschap.be/dossiers/vaccinatie> .

3 ORGANISATORISCHE VOORBEREIDING

3.1 DOELGROEPBEPALING

3.1.1 Vaccinatiestrategie voor de ouderenzorg

- De Interministeriële Conferentie Volksgezondheid keurde [een vaccinatiestrategie](#) goed waarbij in de eerste fase de prioritaire doelgroepen bestaan uit de woonzorgcentra (bewoners en personeel), gevolgd door andere zorginstellingen en andere zorgprofessionals. Pas in een volgende fase zullen ook de ambulante 65-plussers en de risicopatiënten aan bod komen.
- Zorg en Gezondheid lanceerde op 9 en 16 december 2020 een **bevraging** via het e-loket om de grootte van de doelgroep binnen de ouderenzorg in kaart te brengen.
- Op basis van deze **behoefte-inschatting** en het aantal vaccins die ter beschikking komen in deze eerste fase wordt geoordeeld welke doelgroep(en) als eerste aan bod zal/zullen komen.
- Er zijn op dit moment onvoldoende vaccins beschikbaar om iedereen in de ouderenzorg gelijktijdig te vaccineren in januari en februari 2021., er zal prioritair ingezet worden op de volgende doelgroep:
 - Bewoners (en hun inwonende mantelzorgers) van woonzorgcentra (inclusief kortverblijf type 1) en de autonome centra voor herstelverblijf;
 - bewoners van centra voor herstelverblijf en groepen van assistentiewoningen die fysiek verbonden zijn aan woonzorgcentra.
- Voor de **centra voor herstelverblijf en centra voor kortverblijf type 1** zal de directie, in afstemming met de medisch verantwoordelijke, moeten nagaan of de vaccinatie zinvol is rekening houdend met de twee vaccinatiemomenten en de duurtijd van 21 dagen tussen deze vaccinatiemomenten. Bij **een verblijfsduur korter dan 21 dagen** mag deze persoon **niet** worden opgenomen in de eerste fase van de vaccinatiecampagne.
- Het is de intentie onder voorbehoud van voldoende vaccins om aan **iedereen uit deze eerste fase in de eerste twee kwartalen van 2021 de mogelijkheid te bieden tot de toediening van een vaccin.**
 - Bewoners in groepen van assistentiewoningen die op dezelfde campus liggen als het woonzorgcentrum en hiermee een organisatorisch geheel vormen (door gedeelde infrastructuur en/of dienstverlening), bewoners van volledig zelfstandige groepen van assistentiewoningen en de gebruikers van de centra voor dagverzorging zullen aan bod komen samen met de ambulante 65-plussers en risicopatiënten.
- Wij raden aan om al uw bewoners en medewerkers nu al in kaart te brengen. U doet dit in de eerste plaats voor uw woonzorgcentrum (inclusief centrum voor kortverblijf type 1) of autonoom centrum voor herstelverblijf. Vervolgens brengt u dit ook in kaart voor alle andere zorgvoorzieningen (CVH en GAW) die fysiek verbonden zijn aan het woonzorgcentrum.
- Van zodra uw potentiële doelgroep volledig in kaart werd gebracht, bevrageet u de betrokken personen over hun **bereidheid tot vaccinatie**. Het is belangrijk dat u **steeds een actueel overzicht** heeft van het exact aantal vaccins dat u nodig heeft voor uw organisatie. Bevrageet dit dus ook bij een nieuwe opname of nieuwe aanwerving die intussen zou plaatsvinden.

- **Bespreek de organisatie van deze bevraging met de lokale medische verantwoordelijke(n).** Hou hierbij rekening met volgende factoren:
 - bied voldoende informatie aan om vaccinatietwijfel tegen te gaan bij bewoners en medewerkers (zie ook 3.3 Communiceren en sensibiliseren);
 - geef indien nodig een korte bedenktijd of breng hen in contact met een vertrouwenspersoon of een arts om twijfels bespreekbaar te maken;
 - houd er rekening mee dat sommige medewerkers zich niet zullen laten vaccineren om redenen die ze mogelijks niet kenbaar willen maken aan hun werkgever (bijvoorbeeld zwangerschap, borstvoeding, kinderwens of onderliggende medische aandoening).

3.1.2 Concrete voorbereiding

- Maak vandaag al **een lijst op van alle bewoners** die in aanmerking komen voor een vaccin. Deze lijst bestaat minimaal uit:
 - alle bewoners en inwonende mantelzorgers van een woonzorgcentrum, centrum voor herstelverblijf en centrum voor kortverblijf type 1;
 - alle bewoners van een groep van assistentiewoningen/serviceflatgebouw of centrum voor herstelverblijf die fysiek verbonden zijn met het woonzorgcentrum;
 - breng in kaart welke bewoners wilsbekwaam zijn;
 - voor bewoners die wilsonbekwaam zijn, brengt u respectievelijk de zorgvolmachtouder(s) en/of de wettelijk vertegenwoordiger(s) en/of de behandelende huisarts in kaart;
 - voor bewoners in herstelverblijf en kortverblijf brengt u de geplande verblijfsduur in kaart.
- Maak vandaag al **een lijst van alle medewerkers** die in aanmerking komen voor een vaccin binnen uw organisatie. Overleg met de lokale medische verantwoordelijke(n), zijnde de CRA, de arbeidsarts of een andere medische verantwoordelijke, welke medewerkers tot de prioritaire doelgroep behoren. De nadruk in deze eerste fase ligt op medewerkers met **regelmatig patiëntencontact** en medewerkers die deel uitmaken van de **dagelijkse werking** van een voorziening. Hiervoor zijn volgende richtlijnen van toepassing:
 - alle contractuele medewerkers van een woonzorgcentrum, een centrum voor herstelverblijf of een centrum voor kortverblijf type 1 (zorgpersoneel, paramedici, logistieke en administratieve medewerkers, leidinggevenden);
 - alle contractuele medewerkers van een groep van assistentiewoningen of centrum voor herstelverblijf dat fysiek verbonden is met een woonzorgcentrum;
 - jobstudenten en stagiairs;
 - geregistreerde vrijwilligers en geregistreerde mantelzorgers;
 - externe vaste medewerkers (bv. keuken, schoonmaak, ...) die contractueel verbonden zijn aan de voorziening of op regelmatige basis (bv. wekelijks) nauw contact hebben met bewoners (bv. **kapper**, pedicure);
 - medewerkers die overkoepelend op meerdere locaties werken en regelmatig patiëntencontact hebben of/en gedurende langere perioden aanwezig zijn in de voorziening (bijvoorbeeld: kwaliteitsmedewerkers, stafmedewerkers zorg, interim medewerkers, ...).
- Deze lijsten maakt u best op **in Excel** zodat zij als basis kunnen dienen voor de registratie in Vaccinnet. Als bijlage vindt u de **voorbeeldsjablonen van Zorg en Gezondheid**. Deze lijsten bevatten minstens volgende gegevens:

- Bewoners:
 - Rijksregisternummer
 - Naam bewoner
 - Voornaam bewoner
 - Geboortedatum (DDMMYYYY)
 - Postcode domicilieadres
 - Zorgvorm (WZC/CVK/CVH/GAW)
 - Afdeling
 - Einddatum verblijfsduur (in het bijzonder te bevragen voor CVK & CVH)
 - Wilsbekwaam/wilsonbekwaam
 - Persoon die toestemming geeft (bewoner/zorgvolmachthouder/wettelijke vertegenwoordiger/arts/CRA)
 - Te verwachten problemen (bv. agressie, angst, verwardheid, ...)
 - Wenst een vaccin? [JA/NEEN]
 - Bloedverdunning? [JA/NEEN]
 - Datum vaccinatie 1^e dosis
 - Lotnummer 1^e dosis
 - Naam vaccinator 1^e dosis
 - Datum vaccinatie 2^e dosis
 - Lotnummer 2^e dosis
 - Naam vaccinator 2^e dosis
- Medewerkers:
 - Rijksregisternummer
 - Naam medewerker
 - Voornaam medewerker
 - Geboortedatum (DDMMYYYY)
 - Postcode domicilieadres
 - Zorgvorm (WZC/CVK/CVH/GAW/CDV)
 - Afdeling
 - Functie
 - Medewerker in loonverband [JA/NEEN]
 - Wenst een vaccin? [JA/NEEN]
 - Bloedverdunning? [JA/NEEN]
 - Datum vaccinatie 1^e dosis
 - Lotnummer 1^e dosis
 - Naam vaccinator 1^e dosis
 - Datum vaccinatie 2^e dosis
 - Lotnummer 2^e dosis
 - Naam vaccinator 2^e dosis

3.2 TOESTEMMING VRAGEN EN GEVEN VOOR HET VACCIN

- Het COVID-19-vaccin is **niet wettelijk verplicht maar ten zeerste aan te raden**. Dit standpunt is van toepassing op zowel bewoners als medewerkers en is gebaseerd op de wet over de patiëntenrechten. Zorg en Gezondheid raadt iedereen aan om bewoners en medewerkers zo goed mogelijk te **sensibiliseren**. Onder punt 3.3 Communicatie vindt u hierover meer informatie.
- Voor een toediening van een vaccin moet de bewoner en medewerker zijn of haar toestemming geven:
 - de toestemming moet worden gegeven aan de persoon die het vaccin toedient;
 - een patiënt (medewerker of bewoner) die **wilsbekwaam** is, moet geen schriftelijke toestemming geven. Deze toestemming kan mondeling of fysiek (o.a. door het aanbieden van een arm) worden gegeven;
 - voor een bewoner die **wilsonbekwaam** is, moet de toestemming worden gevraagd bij één van de volgende personen:
 - de houder van een zorgvolmacht;
 - de wettelijk vertegenwoordiger (indien geen van bovenstaande beschikbaar);
 - de behandelende huisarts (indien geen van bovenstaande beschikbaar);
 - de coördinerend en raadgevend arts (indien geen van bovenstaande beschikbaar).
- Voor bewoners wordt steeds **de beslissing van de bewoner of de vertegenwoordiger in het zorgdossier genoteerd**, bij voorkeur met vermelding van de datum en de wijze waarop de toestemming werd verleend. Enkel als niet met zekerheid een mondelinge toestemming van een bevoegd persoon genoteerd kan worden in het zorgdossier (bijvoorbeeld bij onenigheid in de familie), is het aan te raden om de toestemming schriftelijk te documenteren.

3.3 COMMUNICEREN EN SENSIBILISEREN

3.3.1 Communiceren

- **Communiceer tijdig en transparant** over de vaccinatiecampagne in de voorziening naar alle betrokken partijen.
- Vraag tijdig uw **campagnemateriaal** aan op de website van Zorg en Gezondheid. Zorg en Gezondheid werkt momenteel nog aan campagnemateriaal. Er zal in de loop van januari drukwerk (affiches, folders, ...) verstuurd worden naar alle woonzorgcentra. Over het bestellen van extra drukwerk wordt nog apart gecommuniceerd. **Het materiaal staat nu alvast digitaal ter beschikking op volgende website:**
 - <https://www.laatjevaccineren.be/campagne-covid-19-vaccinatie>
- Communiceer **vaak en voldoende** met aandacht voor:
 - het algemene verloop van de vaccinatiecampagne (wanneer vaccineren, wie vaccineren, hoe verloopt alles, het belang van het vaccin, waarom welke doelgroep eerst);
 - de wetenschappelijk relevante onderwerpen:
 - de werking van het vaccin;

¹ Hiervoor verwijzen we naar het wettelijk vastgelegd kader omtrent de vertegenwoordiging van patiënten. Lees hierover meer op <https://www.mantelzorgers.be/Pages/Vertegenwoordiger.aspx>

- de bijwerkingen;
- de veiligheid van het vaccin;
- op volgende websites vindt u informatie die u hierbij kan helpen:
 - [Laat je Vaccineren](#)
 - [Algemene info over de covid-19 vaccinatie](#)
 - [Covid-19 vraag-en-antwoord sectie](#)
 - [Veelvoorkomende misvattingen over vaccinatie](#)
 - [FAGG](#)
- de patiëntenrechten:
 - een vaccin mag geweigerd worden;
 - de toestemming bij wilsonbekwame personen;
- de emoties:
 - het vaccin creëert zekerheden en onzekerheden;
 - het persoonlijk voordeel maar ook over het voordeel voor de zorgvoorziening en de maatschappij;
 - benadruk het wij-gevoel waarbij iedereen samen strijdt tegen corona;
 - de mythes over vaccineren in het algemeen alsook diegene die specifiek zijn aan de vaccins tegen COVID-19;
 - het verder aanhouden van de maatregelen na de vaccinatiedcampagne.
- Communicatie naar medewerkers:
 - Communicatie naar medewerkers verloopt het best gefaseerd:
 - informatie omtrent beschikbaarheid vaccin;
 - informatie omtrent werking/veiligheid/... vaccin;
 - informatie omtrent de vaccinatiedcampagne bij bewoners;
 - informatie omtrent de vaccinatiedcampagne bij medewerkers;
 - informatie omtrent het aanhouden van de maatregelen tijdens en na de vaccinatiedcampagne.
 - Communicatie naar medewerkers kan via de eigen kanalen verlopen:
 - mail;
 - schriftelijk (posters/affiches, folders/flyers, ...);
 - WhatsApp;
 - Facebook en andere sociale media;
 - mondeling (teammeetings, zorgoverleg, ...)
 - ...
- Communicatie naar bewoners/familieleden:
 - Communicatie naar bewoners en familieleden moet volgende zaken bevatten:
 - algemene nieuwsbrief met meest actuele informatie omtrent vaccinatie. Verwijs hierbij zeker ook naar:
 - [Agentschap Zorg en Gezondheid](#)
 - [Laat je Vaccineren](#)
 - [FAGG](#)
 - [Gezondheid en Wetenschap](#)

- de interne organisatie voor de bevraging over de bereidheid tot vaccinatie bij bewoners;
- de praktische organisatie van de vaccinatiecampagne.
- De communicatie kan best digitaal en schriftelijk verlopen om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken. U communiceert best op verschillende momenten naar zowel bewoners als familieleden.

3.3.2 Sensibiliseren

- Het is aangetoond dat een **goede praktische organisatie** van een vaccinatiemoment bijdraagt tot een hogere vaccinatiegraad. Maak daarom de vaccinatiecampagne zo **laagdrempelig** mogelijk.
 - Zorg voor **nabijheid**. Vaccineer op een goed bereikbare locatie of dien het vaccin toe op de kamer. Vaccineer op een moment dat er sowieso al veel personeel aanwezig is.
 - Beperk de **administratie** tijdens het vaccinatiemoment zelf door dit op voorhand in orde te brengen.
 - Communiceer transparant over de **tijdslijn** van het eerste en tweede vaccinatiemoment.
- Probeer zoveel mogelijk het **bestaande campagnemateriaal en de bestaande boodschappen** vanuit de overheid te **hergebruiken**. Gelijkvormig campagnemateriaal en eenzelfde boodschap scheppen **vertrouwen** door de eenvormigheid en herkenbaarheid ten aanzien van de campagnes die op regionaal en nationaal niveau zullen worden gevoerd.
- Ga ook binnen de eigen voorziening op zoek naar een of meerdere personen die vertrouwen uitstralen en genieten om de vaccinatiecampagne te ondersteunen binnen de eigen organisatie. Een **vertrouwd goed voorbeeld in de eigen organisatie** kan helpen om twijfelaars te overtuigen. Creëer eventueel eigen beeldmateriaal (bijvoorbeeld een poster of filmpje) met een positieve boodschap voor meer impact.
- **Communiceer transparant** over de voordelen van de vaccinatie tegen Covid-19 en over de mythes die de ronde doen. Gebruik een **“fout & feit document”** ² om onwaarheden tegen te gaan. Heb ook aandacht voor foutieve berichtgeving die de ronde kan doen op het internet en sociale media. Verschillende websites en nieuwsdiensten ondernemen goede initiatieven over “factchecks” in samenwerking met experts. Enkele nuttige links:
 - <https://www.knack.be/nieuws/factcheck/>
 - <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/dossiers/2020/02/check/>
 - <https://www.gezondheidenwetenschap.be/dossiers/vaccinatie>
- Benadruk het **belang van een goede vaccinatiegraad** bij zowel zorgverleners als bewoners. Er wordt vaak gesproken over een ondergrens van 70% maar hoger is altijd beter. Elke gevaccineerde persoon telt.
- Benadruk zowel het **persoonlijk voordeel als het gemeenschappelijk belang**. Een vaccin heeft mogelijk (lichte en tijdelijke) bijwerkingen die enig ongemak veroorzaken maar beschermt tegen COVID-19. Een COVID-19 besmetting is niet risicoloos, ook voor gezonde mensen is er een kans op langdurige klachten ten gevolge van de ziekte. Daarnaast bouwt u mee aan groepsimmunititeit en

² Zorg en Gezondheid zal ook een fout & feit document ter beschikking stellen bij het campagnemateriaal op <https://www.laatjevaccineren.be/campagne-covid-19-vaccinatie>

beschermt u andere kwetsbaren die momenteel niet gevaccineerd mogen worden zoals personen met immuundeficiëntie (bv. ten gevolge van kanker of een andere ziekte), zwangere vrouwen of kinderen.

- **Bedank bewoners en medewerkers** om zich te laten vaccineren. Dit kan zowel individueel als in groep. Zorg eventueel voor een kleine attentie.

3.4 BESCHERMINGS- EN TOEDIENINGSMATERIALEN

- Zorg ervoor dat u bij het toedienen van een vaccin geen bijkomende besmettingsrisico's veroorzaakt. Gebruik daarom **gepaste beschermingsmaterialen** bij de toediening van het vaccin. Volg hiervoor de algemene richtlijnen beschreven in de [Maatregelen COVID-19 voor alle woonzorgcentra, centra voor kortverblijf type 1, centra voor herstelverblijf, groepen van assistentiewoningen en serviceflatgebouwen in Vlaanderen](#). Het zetten van een vaccin is een medische handeling met een verhoogd risico op besmetting:
 - personen die het vaccin toedienen, dragen steeds **een chirurgisch mondmasker**;
 - personen die het vaccin toedienen, dragen **GEEN handschoenen**;
 - de **handhygiëne** wordt strikt toegepast voor elke patiënt afzonderlijk;
 - voorzie voldoende **handalcoholgel** voor zowel de toediener als de te vaccineren persoon.
- De nodige **materialen** om de vaccins te kunnen **toedienen**, worden samen met de vaccins geleverd aan de zorgvoorzieningen. De levering van het materiaal en vaccins vindt plaats op de dag voor de eigenlijke vaccinatie (D-1). Volgende materialen, **genoeg voor 6 doses**, worden samen met het vaccin geleverd:
 - optreknaald;
 - spuit voor het toedienen van het verdunningsmiddel aan de vaccins;
 - spuit voor het toedienen van het vaccin (nauwkeurigheid 0,1 ml);
 - intramusculaire naald;
 - unidose 0,9% NaCl (verdunningsmiddel voor het vaccin).
- Het is aangeraden om als voorziening een **beperkte hoeveelheid materiaal zelf ter beschikking te hebben**. Op deze manier kan er snel geanticipeerd worden op eventueel ontbrekend materiaal. Breng daarom in kaart hoeveel stuks van bovenstaande materialen u zelf in stock heeft.
- Voor **patiënten met een bloedingsrisico** (bv. hemofilie of behandeling met bloedverdunders) is het aan te raden om een dunnere naald te gebruiken (23 gauge, 25 mm lengte). Breng deze info en materialen op voorhand in kaart voor uw vaccinatoren.
- Volgende materialen moet u als voorziening **zelf voorzien**:
 - **viltstift**;
 - chirurgisch mondneusmasker;
 - handalcoholgel;
 - naaldcontainer;
 - alcohol-swab (ter ontsmetting van flacon);
 - nierbekken;
 - pleisters en ander verzorgingsmateriaal (bv. niet-steriele kompressen).
- Het is aangeraden om een **noodkoffer** samen te stellen met volgende zaken:

- 2 ampullen adrenaline (1mg/1ml);
- 2 optreknaalden;
- 2 injectienaalden IM of subcutaan;
- 2 spuitjes van 1 ml;
- tabletten antihistaminicum;
- Solu-Medrol ampullen.
- Zorg ervoor dat er een **koelkast met temperatuurmonitoring** beschikbaar is om de vaccins veilig te bewaren, bij voorkeur een recent en betrouwbaar model. Indien de koelkast geen automatische log van de temperatuur voorziet, dient een schriftelijke log voor de tijdsperiode van bewaring van de vaccins voorzien te worden. De schriftelijke log vindt minimaal twee keer per dag plaats.
 - Eens ontdooid, moeten de vaccins tussen 2° C en 8° C worden bewaard.
 - Bewaar de vaccins op voldoende afstand van de randen in de koelkast.
 - Normaal gezien worden de vaccins één dag op voorhand geleverd, dus de bewaartermijn in de voorziening zelf zal kort zijn.
 - Bij voorkeur wordt er een specifieke frigo toegewezen om de vaccins in te bewaren zodat het risico op incidenten wordt beperkt (bijvoorbeeld een deur die niet goed gesloten is).
 - Reinig de koelkast voldoende voor de vaccins in de koelkast te plaatsen.
 - De achterzijde van de koelkast moet vrij zijn van ijsvorming. Condensatievocht dient voldoende te worden afgevoerd.
 - **Indien door niet correcte bewaring een vaccin opnieuw bevroest, mag dit niet meer gebruikt worden.**
 - Maak uw medewerkers erop attent dat deze frigo niet gebruikt wordt voor andere zaken zolang de vaccins hierin worden bewaard (geen eten of drank bewaren).
 - Stockeer geen geneesmiddelen in de deur van de koelkast.
 - Zorg ervoor dat de openingsduur van de koelkast zo kort mogelijk is en dat deze na opening terug goed wordt afgesloten.

3.5 VOORBEREIDEN VAN VACCINATIEMOMENTEN

3.5.1 De timing

3.5.1.1 De algemene tijdslijn

- De organisatie van een vaccinatiemoment voor het Comirnaty-vaccin verschilt niet wezenlijk van de jaarlijkse griepvaccinatie met vier belangrijke uitzonderingen:
 - het vaccin heeft een zeer **beperkte houdbaarheidsduur** eens het ontdooid is (maximum 5 dagen). Eens het vaccin is bereid voor toediening moet het binnen 6 uur worden toegediend. De bewaring tijdens de periode van 6 uur is op kamertemperatuur (2-30°C);
 - in één flacon zitten 6 doses (FAGG);
 - **de berekening voor levering gaat vanaf 26/01/2021 uit van 6 doses per flacon;**
 - **op het 1ste en 2de vaccinatiemomenten zullen evenveel flacons geleverd worden;**
 - **een 7de dosis kan niet gebruikt worden.**
 - de vaccins moeten worden **bereid ter plaatse** in de zorgvoorziening;

- het middel wordt verdund met 1,8 ml NaCl 0,9% in de flacon,
 - de vloeistof in de flacon wordt verdeeld over 6 spuitjes (0,3 ml/spuit),
 - een 7de dosis wordt niet gebruikt
 - meer informatie over het aantal doses: [FAGG](#);
- 21 dagen na het eerste vaccinatiemoment moet een **tweede dosis** worden toegediend. Op deze 21 dagen zit een marge van ± 2 dagen.
- Het is belangrijk om uw organisatie voor te bereiden. Van zodra de vaccins ter beschikking komen voor uw organisatie moet u **snel schakelen en iedereen mobiliseren**.
- Uw vaccinatieplanning gaat uit van:
 - Dag x: bericht met datum waarop vaccinatie zal plaatsvinden
 - Dag -1: dag waarop vaccins en materiaal geleverd worden, het HUB-ziekenhuis zal u opbellen voor een laatste controle
 - Dag 0: dag van eerste vaccinatie
 - Dag 20 (±2): dag waarop vaccins en materiaal geleverd worden
 - Dag 21 (±2): dag van tweede vaccinatie
- Dag x zal uiterlijk 7 dagen voor de dag van het eerste vaccinatiemoment vallen, indien mogelijk zal er eerder worden gecommuniceerd.
- U leest hierover meer onder punt 4. Logistieke keten.

3.5.1.2 De individuele tijdslijn voor uw voorziening

- Wanneer “dag 0” effectief valt, is afhankelijk van volgende factoren:
 - het aantal vaccins dat ter beschikking wordt gesteld in de eerste fase;
 - de beschikbare capaciteit van de ziekenhuizen om de vaccins te ontdooien en te verdelen binnen de regionale zorgzone.
- Elke voorziening werd gekoppeld aan één van de **dertien HUB-ziekenhuizen** van waaruit de vaccins geleverd worden. De koppeling van de woonzorgcentra aan een HUB-ziekenhuis is gebeurd op basis van beschikbare capaciteit in de ziekenhuisapothek. Uw individuele planning zal bijgevolg in samenspraak met het ziekenhuis worden bepaald. Zorg en Gezondheid zal hierin een centrale coördinerende rol opnemen.
- Ten slotte moet u er rekening mee houden dat **een periode van minimaal 2 weken tussen het toedienen van een ander vaccin** (bv. griep, pneumokokken, ...) én het COVID-vaccin wordt gerespecteerd.
- U leest hierover meer onder punt 4. Logistieke keten.

3.5.2 **De personeelsinzet**

- Stel een **vaccinatieverantwoordelijke** aan:
 - deze persoon vormt het aanspreekpunt in uw voorziening voor alles wat de interne organisatie van de vaccinatie betreft;
 - deze persoon is ook het externe aanspreekpunt voor de logistieke coördinatie met het toegewezen HUB-ziekenhuis en Zorg en Gezondheid.

- Bekijk hoe de toediening van het vaccin best kan worden georganiseerd. Bespreek met de lokale medische verantwoordelijke(n) (CRA, arbeidsarts, andere coördinerende arts) wie de vaccins zal voorschrijven en het medisch toezicht zal voorzien:
 - stel samen met de CRA of de verantwoordelijke arts **één of meerdere vaccinatieteams** samen om op één dag de doelgroep te vaccineren;
 - de medisch verantwoordelijke moet in de voorziening aanwezig zijn de dag van de vaccinatie;
 - bespreek de **opvolging van mogelijke bijwerkingen** bij de doelgroep (Meer info onder 7. Bijwerkingen).
- Stel een of meerdere vaccinatieteams samen. Een vaccinatieteam bestaat uit **2 verpleegkundigen**:
 - één verpleegkundige die vaccins voorbereidt;
 - één verpleegkundige die vaccins toedient.
- Stel een of meerdere **administratief verantwoordelijke(n)** aan die de registratie van de vaccins voorbereiden en opvolgen tijdens het vaccinatiemoment en de dagen daaropvolgend.
- **Inventariseer de risicogroepen** waarvan u verwacht dat er extra tijd of hulp nodig is:
 - personen met cognitieve problemen worden best bijgestaan door iemand van de zorgequipe die dicht bij de bewoner staat om die gerust te stellen;
 - personen met bloedverdunners;
 - personen met een onderliggende psychiatrische problematiek;
 - personen die bedlegerig zijn.
- Externe hulp nodig?
 - In samenwerking met de eerstelijnszone of de lokale huisartsenkring kan door de CRA, de verantwoordelijke arts en/of vaccinatieverantwoordelijke extra hulp worden gevraagd.
 - Hulp is schaars en moet goed worden gepland.
 - Dit gebeurt met alle partners samen en kan nooit dwingend worden gevraagd.

3.5.3 Zorg dat de vaccinatie vlot kan verlopen

- **Informeert** vooraf de bewoners en het personeel over het verloop van de vaccinatiecampaagne. Benadruk hierbij de korte timing die voor dit vaccin van toepassing is en het belang van een snelle mobilisatie.
- **Controleer de bevraging** (lijsten) van bewoners en/of medewerkers wie al dan niet een vaccin wenst. Zorg dat u altijd een actuele versie bij de hand heeft.
- Voorzie een **vormingsmoment**. Licht de praktische organisatie, het belang van de vaccinatie en de mogelijke bijwerkingen toe aan alle betrokken personeelsleden. Doe dit tijdens een team-meeting, een afdelingsoverleg of voorzie een apart moment. Heb hierbij in het bijzonder aandacht voor de melding van mogelijke bijwerkingen en zorg ervoor dat al uw medewerkers hiervoor alert zijn. Licht toe wat de procedure is om bijwerkingen te melden en te registreren.
- Het NVKVV heeft een **duidelijk stappenplan en modelprocedure voor vaccinatie voor verpleegkundigen** uitgewerkt. U vindt deze procedure [hier](#) terug. Het is aangewezen om deze vooraf door te nemen met de verpleegkundigen die het vaccin zullen toedienen. Onder 5. Vaccinatiedag vindt u ook de bereidingsprocedure voor het vaccin terug. Voorzie op de dag van de afname van het vaccin een halfuur opleiding voor de vaccinatieteams om alles te overlopen.

- Zorg dat de nodige online registraties zijn afgewerkt om in te loggen in **Vaccinnet**.
- Voorzie **een ruimte of mobiele kar** waar de vaccins kunnen worden klaargemaakt voor toediening.
- Voorzie in functie van medewerker of bewoner:
 - een lokaal waar medewerkers en/of mobiele bewoners hun vaccin kunnen ontvangen;
 - dien het vaccin op de individuele kamer van de bewoner toe indien gewenst.
- Zorg dat er **EHBO-materiaal** ter beschikking is.
- Zorg dat er een **noodprocedure** is uitgewerkt in samenspraak met de CRA en/of andere adviserende arts (syncope, anafylactische shock, ...). Zorg ervoor dat het nodige materiaal en voorschriften aanwezig zijn in de voorziening (bijvoorbeeld een stand order voor een EpiPen). Bespreek deze noodprocedure vooraf met het vaccinatieteam en stel een noodkoffer samen.
- Zorg dat er voldoende **containers** aanwezig zijn voor de verwijdering van risicohoudend medisch afval.

3.5.4 Bepaal de rollen

3.5.4.1 De vaccinatieverantwoordelijke

- Na de aankondiging dat de vaccins worden geleverd, contacteert de vaccinatieverantwoordelijke de betrokken medische verantwoordelijke(n) (CRA, arbeidsarts of andere betrokken arts).
- Zoekt contact met de huisartsenkring of eerstelijnszone indien er extra hulp noodzakelijk is.
- Organiseert samen met de medisch verantwoordelijke opleiding over het vaccin en de mogelijke bijwerkingen
- Stelt samen met de directie een team samen van minimaal twee verpleegkundigen voor de toediening van de vaccins bij bewoners en medewerkers en stelt een administratief personeelslid ter beschikking voor de ondersteuning op administratief vlak.
- Coördineert het logistieke luik.
- Zorgt ervoor dat er voldoende toedienings- en beschermingsmaterialen zijn voor het vaccinatiemoment
- Regelt de correcte ontvangst van de vaccins en zorgt ervoor dat de vaccins koel worden bewaard (in de koelkast tussen 2-8°C).
- Controleert visueel of er voldoende flacons werden geleverd ten opzichte van het bestelde aantal vaccins. Eén flacon bestaat uit 6 vaccins (FAGG). **De bestelling wordt steeds afgerond naar boven naar het dichtstbijzijnde veelvoud van vijf.**
 - de berekening gaat steeds sinds 26/01/2021 uit van 6 doses per flacon;
 - op het 1ste en 2de vaccinatiemomenten zullen evenveel flacons geleverd worden.
- Coördineert samen met de CRA of de verantwoordelijke arts het medische luik

3.5.4.2 De lokale medische verantwoordelijke(n)

- Draagt de medische verantwoordelijkheid.
- Kan zelf de vaccins toedienen bij de bewoners of bij de medewerkers.
- Zoekt contact met de huisartsenkring of eerstelijnszone indien er extra hulp noodzakelijk is.
- Stelt samen met de vaccinatieverantwoordelijke en de directie de vaccinatieteams samen.

- Organiseert samen met de vaccinatieverantwoordelijke opleiding over het vaccin en de mogelijke bijwerkingen.
- Zorgt dat hij correct geregistreerd is in de online toepassing Vaccinnet, al dan niet in samenwerking met een administratieve ondersteuner.
- Is verantwoordelijk voor het correct invoeren, aanvragen en verwerken van de vaccins.
- Is verantwoordelijk voor het correct invoeren en verwerken van de bijwerkingen.
- Zorgt voor toegang tot de online toepassing voor derden die meewerken aan deze registraties.

3.5.4.3 Het vaccinatieteam

- De verpleegkundige is verantwoordelijk voor een correcte voorbereiding van het vaccin.
- De verpleegkundige is verantwoordelijk voor het vragen van de toestemming alvorens het vaccin toe te dienen (check met vooraf bepaalde lijst/bevraging).
- De verpleegkundige is verantwoordelijk voor de toediening van het vaccin.
- De verpleegkundige is, samen met de lokaal medisch verantwoordelijke, verantwoordelijk voor de medische opvolging na de toediening van het vaccin.
- De verpleegkundige en/of administratief medewerker is verantwoordelijk voor een correcte registratie van toediening en/of bijwerkingen in Vaccinnet en/of FAGG.

3.5.5 Maak een plan op voor diverse scenario's

Planning en mogelijke scenario's

Wat als er op de dag van de vaccinatie onvoldoende toedieningsmaterialen aanwezig zijn?

- Controleer vandaag al de aanwezige materialen in de voorziening en breng uw reservestock in kaart.
- Voorzie een leverancier (ziekenhuis, apotheek, ...) die snel materiaal kan leveren indien op de dag van de vaccinatie er onvoldoende geschikt materiaal aanwezig is.
- **Problemen in verband met de levering kunnen steeds gemeld worden via covac@vlaanderen.be. Een medewerker zal contact opnemen met Medista en de vraag stellen tot een bijkomende levering.**
 - De directie zal op de dag van levering een track-and-trace code ontvangen.
 - Indien deze niet toekomt raden we aan de dag zelf te bellen naar de helpdesk van Medista op het nummer: 02/646 00 35..

Wat als er op de dag van de vaccinatie te weinig vaccins aanwezig zijn?

- Controleer het aantal geleverde flacons bij ontvangst van de levering.

- Uit één flacon kan u steeds 6 vaccins halen (**FAGG**). U ontvangt altijd het aantal flacons die nodig zijn om uw gevraagde bestelling uit te voeren. Het kan dus zijn dat u mogelijks één tot vier doses over heeft.
- Bij een effectief tekort (verkeerd geleverd aantal flacons ten opzichte van de bestelling) neemt u contact op via covac@vlaanderen.be

Wat als er op de dag van de vaccinatie te veel vaccins aanwezig zijn?

- Uit één flacon kan u steeds 6 vaccins halen (**FAGG**). U ontvangt altijd het aantal flacons die nodig zijn om uw gevraagde bestelling uit te voeren. Het kan dus zijn dat u mogelijks één tot vier doses over heeft.
- Deze vaccins kunt u gebruiken om een aantal bewoners, medewerkers of andere personen te vaccineren die niet meegeteld waren bij uw initiële bestelling. U registreert deze personen mee in Vaccinnet.
 - Na elke toediening registreert u in Vaccinnet, dit betekent dat u voor het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech in totaal twee registraties moet uitvoeren (één voor elke toediening).

Wat als er op de dag van de vaccinatie afwezigheden zijn bij het vaccinatieteam?

- Voorzie een 2e vaccinatieteam dat bij afroep snel beschikbaar is.
- Maak afspraken met alle vaccinatieteams over het oproepen van het tweede vaccinatieteam.

Wat in geval van een stroompanne of uitval van de koelkast met vaccins?

- Voorzie een 2^e koelkast met voldoende ruimte en koelcapaciteit (2 - 8°C) binnen de voorziening;
- Let op! In deze koelkast kan enkel medicatie bewaard worden (geen etenswaren);
- Bij een stroomonderbreking van minder dan vier uren moet de koelkastdeur gesloten blijven. Als de stroomonderbreking meer dan vier uren duurt, moeten de vaccins in een andere koelkast met juiste temperatuurinstelling bewaard worden;
- Bij een stroomonderbreking van meer dan vier uren waardoor de vaccins niet gegarandeerd koel bewaard zijn, neemt u contact op met covac@vlaanderen.be .

Wat als een bewoner of medewerker ziek is (geen Covid-19)?

- Ga in overleg met de behandelende huisarts.
- Bij ernstige ziektesymptomen (bv. koorts) is het niet aanbevolen om de vaccinatie te laten plaatsvinden voor deze persoon. Voor de overige bewoners en medewerkers kan de vaccinatie wel plaatsvinden.

- Plan een nieuw vaccinatiemoment in bij volledig herstel. Indien een bewoners ziek is, kan hij/zij mee worden gevaccineerd met de medewerkers die in een volgende fase aan bod komen.
- Indien er geen groepsvaccinatie meer gepland staat in de voorziening neemt u contact op met de behandelende huisarts of de CRA voor een individuele vaccinatie.

Wat als een bewoner of medewerker ziek is (bevestigde Covid-19)?

- De vaccinatie wordt uitgesteld tot:
 - Symptomatisch:
 - bewoner: ten vroegste 14 dagen na genezing van de symptomen (beginpunt genezing zijnde: minstens 3 dagen koortsvrij en een substantiële verbetering in respiratoire symptomen)
 - medewerker: ten vroegste 14 dagen na genezing
 - Asymptomatisch met positieve PCR-test:
 - ten vroegste 14 dagen na test

Wat als de bewoner of medewerker een voorgeschiedenis heeft van een anafylactische reactie op een eerdere vaccinatie?

- De vaccinatie kan niet worden toegediend.

Wat in geval van een uitbraak bij een vaccinatiemoment?

- Algemeen raadt Zorg en Gezondheid aan:
 - om de vaccinatie uit te stellen tot de uitbraak uitdovend is, d.w.z. het aantal nieuwe besmettingen in de afgelopen zeven dagen lager is dan in de daaraan voorafgaande week en 80% of meer van de bewoners in aanmerking kan komen voor vaccinatie.
 - om rekening te houden met de geplande vaccinatiedatum en de bekendmaking van de testresultaten. Als er COVID-besmettingen zijn er en er worden brede uitbraakgerichte testen uitgevoerd, dan is het aanbevolen om het vaccinatiemoment met minstens **een week te verplaatsen als de testresultaten niet binnen de 4 dagen voorafgaand aan de geplande vaccinatiedatum gekend zijn** zodat de vaccins naar de prioritaire groepen kunnen gaan.

Wat in geval van een uitbraak bij het eerste vaccinatiemoment?

- Een COVID-positieve bewoner of medewerker kan niet gevaccineerd worden (zie boven).
- De eerste vaccinatie wordt uitgesteld tot twee weken na de uitdoving van de uitbraak (zie boven definiëring uitbraak).

Wat in geval van een uitbraak bij het tweede vaccinatiemoment?

- Een COVID-positieve bewoner of medewerker kan niet gevaccineerd worden (zie boven).
- De tweede vaccinatie wordt uitgesteld tot twee weken na de uitdoving van de uitbraak (zie boven definiëring uitbraak). Het interval van 21 dagen tussen de 2 doses wordt hiervoor verlengd.

Wat als bewoner het eerste vaccinatiemoment mist?

- Oplossing 1
 - De bewoner kan gevaccineerd worden samen met het personeel.
- Oplossing 2
 - De bewoner kan een eerste maal gevaccineerd worden ter gelegenheid van de tweede dosis voor de bewoners, op voorwaarde dat dit vaccinatiemoment minstens 14 dagen na de genezing of de testafname van de bewoner valt. In dit geval moet de tweede dosis voor de bewoner toegediend worden op het vaccinatiemoment voor het personeel, dat minstens 21 dagen na de toediening van de eerste dosis valt.
- Oplossing 3
 - De bewoner wordt in een latere fase gevaccineerd door een lokaal mobiel vaccinatieteam.

Wat als bewoner het tweede vaccinatiemoment mist?

- Oplossing 1
 - De bewoner wordt gevaccineerd ter gelegenheid van een vaccinatiemoment voor het personeel.
- Oplossing 2
 - De bewoner wordt in een latere fase gevaccineerd door een lokaal mobiel vaccinatieteam.

Wat als medewerker het eerste vaccinatiemoment mist?

- Oplossing 1
 - Het personeelslid wordt een eerste keer gevaccineerd op het tweede vaccinatiemoment voor personeel, op voorwaarde dat dit minstens 14 dagen na de genezing of de testafname

van het personeelslid valt. Het personeelslid krijgt de tweede dosis minstens 21 dagen later samen met de zorgverleners van de eerste lijn.

- Oplossing 2
 - Het personeelslid krijgt beide doses samen met de zorgverleners van de eerste lijn.

Wat als medewerker het tweede vaccinatiemoment mist?

- Oplossing 1
 - Het personeelslid krijgt de tweede dosis minstens 21 dagen later samen met de eerste of tweede dosis voor de zorgverleners van de eerste lijn.
- Oplossing 2
 - Indien een mobiel vaccinatieteam ter plaatse moet komen omwille van inhaalvaccinatie van één of meerdere bewoners, wordt ook het personeelslid dan een tweede keer gevaccineerd

Wat als de bewoner verhuist tussen het eerste en tweede vaccinatiemoment?

Er is geen reden om de verhuis niet te laten doorgaan!

- Oplossing 1
 - De bewoner wordt gevaccineerd ter gelegenheid van een vaccinatiemoment in zijn/haar nieuwe woonzorgcentrum.
- Oplossing 2
 - De bewoner wordt in een latere fase gevaccineerd door een lokaal mobiel vaccinatieteam.

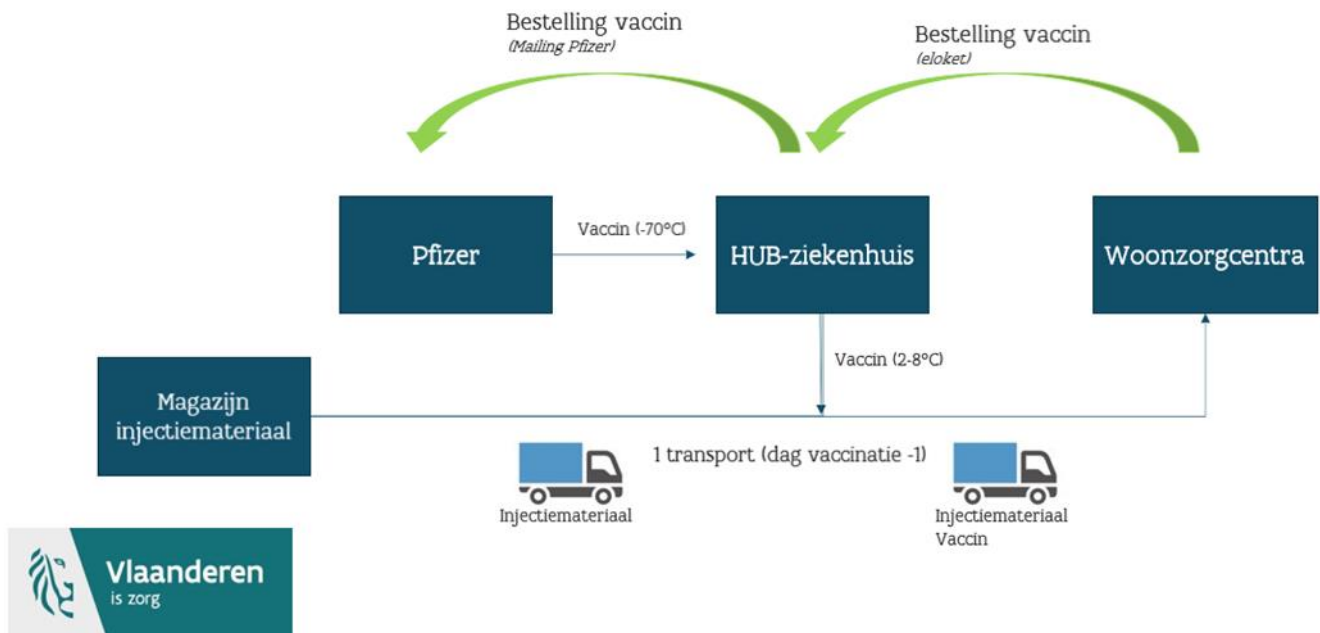
3.6 VACCINEREN EN TESTEN

- De algemene teststrategie voor zorgvoorzieningen blijft **momenteel ongewijzigd**. U blijft de richtlijnen onverminderd volgen zoals bepaald in de maatregelen COVID-19 voor alle woonzorgcentra, centra voor kortverblijf type 1, centra voor herstelverblijf, groepen van assistentiewoningen en serviceflatgebouwen in Vlaanderen en in het draaiboek voor woonzorgcentra met bijkomende (voorzorgs)maatregelen en teststrategie bij (mogelijke) COVID-19 bewoner(s) en medewerker(s). Zodra er een voldoende hoge vaccinatiegraad in risicogroepen bereikt wordt én de druk op het gezondheidszorgsysteem vermindert, kunnen er wel bepaalde wijzigingen in het testbeleid worden doorgevoerd. Hierover zal tijdig worden gecommuniceerd.
- **Net na vaccinatie** kunnen nevenwerkingen zoals moeheid, hoofdpijn, spierpijn, koude rillingen en koorts optreden. Deze symptomen maken ook deel uit van de gevalsdefinitie van COVID-19. Voor de

teststrategie in de eerste dagen na de toediening van een vaccin zijn daarom volgende richtlijnen van toepassing:

- **Bij personen met milde symptomen de eerste 48 uur** na toediening van het vaccin, moet er geen test worden afgenomen. Deze milde nevenwerkingen worden symptomatisch behandeld (rust, paracetamol).
- **Indien de milde symptomen langer dan 48 à 72 uur aanhouden** is het aanbevolen om medisch advies in te winnen bij de CRA of de behandelende huisarts en een test op COVID-19 uit te voeren.
- **Bij alarmsymptomen** (o.a. benauwdheid, kortademigheid, hoge en aanhoudende koorts), **bij andere symptomen die op COVID-19 kunnen wijzen** (o.a. gebrek aan reuk- of smaakzin, hoest) of bij **een recent contact met een bevestigd COVID-19 geval** (hoog-risico contact), is het eveneens aanbevolen om medisch advies in te winnen bij de CRA of de behandelende huisarts en een test op COVID-19 uit te voeren.
- Na de vaccinatie zijn volgende richtlijnen van toepassing rond **het gebruik van antigen (snel)testen en PCR-testen**:
 - De eerste dagen na toediening van de eerste dosis van het vaccin kan een symptomatische persoon worden getest met een antigen (snel)test of een PCR-test om het onderscheid te kunnen maken tussen nevenwerkingen en infectie. Een negatief resultaat met een antigen (snel)test dient steeds bevestigd te worden door een PCR-test.
 - Nadien wordt aanbevolen om geen antigen (snel)test meer af te nemen bij de gevaccineerde persoon en enkel een klassieke PCR-test te gebruiken om een mogelijke infectie te detecteren. Het is op dit moment onduidelijk wat het effect van het vaccin is op de virale lading bij een mogelijke nieuwe besmetting. Er zou verwacht kunnen worden dat in geval van een nieuwe infectie bij een persoon die reeds gevaccineerd werd, de virale lading lager ligt dan bij een ongevaccineerde persoon. Hierdoor zijn snelle antigen-testen mogelijk niet voldoende gevoelig. Er zullen dan ook geen bijbestellingen van antigen-(snel)testen meer kunnen gebeuren zodra er is gevaccineerd.
- Raadpleeg steeds de behandelende huisarts en/of de CRA om de verdere teststrategie vast te leggen in geval van een nieuwe besmetting en om een risico-inschatting te maken.
- Verdere medische achtergrond bij deze richtlijnen vindt u terug in het RAG-advies ["Impact van de vaccinatiestrategie op de geldende maatregelen rond testen en quarantaine in de initiële fase"](#) van 29 december 2020.
- Meer informatie over testen op COVID-19 in zorgvoorzieningen vindt u terug op [deze webpagina](#).

4 LOGISTIEKE KETEN

- Bovenstaand schema is een vereenvoudigde weergave van het logistieke proces voor deze eerste fase waarin de woonzorgcentra de laatste schakel vormen.
- Zorg en Gezondheid zal een centrale coördinerende rol opnemen tussen de woonzorgcentra, het HUB-ziekenhuis waaraan de centra zijn toegewezen, en de transporteur (Medista). Op deze manier kunnen de ziekenhuisapotheken zich maximaal toeleveren op hun rol voor het ontdooien en verdelen van het vaccin op een veilige manier.

4.1 BESTELLEN VAN VACCINS

- De bestelling plaatst u **via het e-loket** via het formulier “Bestelling Covid-19 vaccins”:
 - het formulier kan **eenmalig** worden ingevuld door woonzorgcentra en autonome centra voor herstelverblijf. Het staat open **vanaf 23 december 2020**;
 - u bestelt vaccins voor alle **bewoners en inwonende mantelzorgers** van uw woonzorgcentrum (inclusief kortverblijf type 1) of autonoom centrum voor herstelverblijf. Daarnaast kunnen er enkel bijkomende vaccins worden besteld voor bewoners in centra voor herstelverblijf en groepen van assistentiewoningen die fysiek verbonden zijn aan het woonzorgcentrum;
 - u geeft aan **in welke week** u het eerste vaccinatiemoment kan uitvoeren met minimaal vier voorkeursdagen in die week;

- zorg ervoor dat u minstens **twee aparte contactpersonen** aangeeft (directeur & vaccinatieverantwoordelijke) per voorziening en dat de contactgegevens correct zijn. De verdere correspondentie over de vaccinatie zal naar deze mailadressen plaatsvinden.
- Na invulling, ontvangt u een ontvangstmelding met al uw bestelgegevens.
- Deze eenmalige bestelprocedure wordt **afgesloten op 4 januari 2021** voor de vaccinatie voor uw bewoners. Zorg ervoor dat u uw bestelling tijdig plaatst.
- Zorg en Gezondheid gaat aan de slag met deze gegevens en zal **in samenspraak met de HUB-ziekenhuizen de planning opstellen**.
- Zorg en Gezondheid zal u zo snel mogelijk na 4 januari 2021 informeren over de planning en levering van uw bestelde vaccins. Indien de planning eerder is vastgelegd, zal u sneller worden geïnformeerd.
- Volgens de huidige procedures kunnen tot **7 dagen** voor het geplande vaccinatiemoment wijzigingen in het aantal vaccins worden verwerkt. Indien u vragen heeft over uw bestelling of uw bestelling wenst te wijzigen, kunt u zich richten tot covac@vlaanderen.be.

4.2 TOELEVERING AAN DE HUB-ZIEKENHUIZEN

- Pfizer belevt de vaccins diepgevroren onder -75°C in één van de 13 HUB-ziekenhuizen.
- De vaccins worden geleverd in lades of trays, met 195 flacons, goed voor 1.170 doses of 6 doses per flacon (meer informatie: [FAGG](#)).
- Het HUB-ziekenhuis is verantwoordelijk voor de ontvangst, bewaring, ontdooiing, herverdeling en uitlevering van de vaccins volgens de geldende veiligheidsprocedures en de vastgelegde planning.
- **Zorg en Gezondheid neemt de centrale coördinatie van de planning op** om de ziekenhuisapotheken administratief te ontlasten en het overzicht te bewaren. Bij specifieke vragen over deze planning richt u zich dus in eerste instantie tot covac@vlaanderen.be.

4.3 TOELEVERING AAN DE WOONZORGCENTRA

- Een externe transportfirma (Medista) staat in voor het **gekoeld transport** (2-8°C) van de bestelde vaccins en de levering van het benodigde injectiemateriaal aan het woonzorgcentrum.
- De vaccins en het injectiemateriaal worden **de dag voor het vaccinatiemoment (dag -1) afgeleverd** aan het woonzorgcentrum. De verdere afspraken met de logistieke partner over de exacte levermomenten zijn momenteel nog niet volledig uitgeklaard. Bijkomende informatie volgt zodra gekend.
- De **vaccinatieverantwoordelijke** zorgt voor een correcte ontvangst van de vaccins en het injectiemateriaal:
 - controleer de levering van het juiste aantal vaccins;
 - controleer de data van toediening op de vaccins en het lotnummer;
 - **controleer dat er voldoende injectiemateriaal voor 6 doses werd geleverd.**
- Zorg ervoor dat **de vaccinatieverantwoordelijke, de directie of de CRA fysiek aanwezig is op het moment van levering**. De transportfirma kan de vaccins enkel overhandigen aan de persoon die bij registratie van uw bestelling als vaccinatieverantwoordelijke werd aangeduid.
- De vaccinatieverantwoordelijke bewaart de vaccins in de temperatuurgemonitorde koelkast (2-8°C).

5 DE VACCINATIEDAG

- Op de vaccinatiedag moeten alle afspraken, geformuleerd in dit draaiboek, duidelijk zijn voor alle partijen. Achteraan dit draaiboek is de “**Checklist COVAC**” terug te vinden. Overloop deze lijst vooraf om zeker te zijn dat alle stappen voor een succesvolle vaccinatiedag doorlopen zijn.
- Neem voor de start van de effectieve vaccinaties een half uur de tijd om alle procedures te doorlopen met het vaccinatieteam: de bereidings- en toedieningsprocedure, de noodprocedure en de administratieve registratie.
- Brief uw ganse personeelsequipe kort over het verloop van de vaccinatiedag.

5.1 ANNULEREN VACCINATIEDAG

- Indien de geplande vaccinatiedag niet kan doorgaan, bv. bij een uitbraak: mail naar covac@vlaanderen.be met in onderwerp de naam van uw woonzorgcentrum **EN** de naam van uw HUB-ziekenhuis. Uw regiocoördinator zal de nodige stappen ondernemen.

5.2 DE BEREIDING VAN HET VACCIN

- Zorg voor een schoon en ontsmet werkoppervlak waar de vaccins bereid worden.
- Verzamel alle materialen die nodig zijn om het vaccin voor te bereiden:
 - optreknaald
 - spuit voor het klaarmaken van de vaccins
 - spuit voor het toedienen van het vaccin (nauwkeurigheid 0,1 ml)
 - intramusculaire naald
 - unidose 0,9% NaCl (verduunningsmiddel voor het vaccin).
- Als de flacons uit de koelkast worden gehaald, moet de bereiding (verduunning van het vaccin) gebeuren binnen de 2 uren.
- Per flacon maximum 6 vaccins klaarmaken conform het registratiedossier van EMA
- Eens verdund moeten de vaccins binnen zes uur toegediend worden.
- Er moet 1,8 ml fysiologische oplossing uit een flacon worden opgetrokken en in een vaccinflacon ingespoten worden als verduunning.
 - Ontsmet de flaconstopper en gebruik één optreknaald (21G-18G) waarop de individuele spuiten gezet worden
- Na het vermengen, worden uit een flacon spuiten van elk **0,3 ml** opgetrokken.
 - 0,3 ml = de stamperlijn voor iedere dosis, onafhankelijk van het type naald en type spuit;
 - na verduunning is het mogelijk om zes doses uit een flacon te verkrijgen als u voor alle doses een injectiespuit met een laag dood volume ($\leq 35 \mu\text{L}$) gebruikt;
 - gooi flacon en inhoud ervan weg als de hoeveelheid vaccin die nog in de flacon zit niet voldoende is voor een volledige zesde dosis (0,3 ml);
 - **voeg geen restproduct uit verschillende flacons samen** om een extra dosis aan te maken.

- Er blijft dan een klein restvolume over achter de stop die niet kan worden opgetrokken.
- Deze spuitjes zijn telkens één dosis vaccin voor één persoon. Ze moeten ten laatste binnen zes uren na het verdunnen zijn toegediend.
 - Voorzie elk opgetrokken vaccin na ontkoppeling van de optreknaald, van een 'nieuwe' IM naald 23/25 gauge
- Stem uw bereiding van het vaccin dus af op het aantal personen die gevaccineerd kunnen worden binnen uiterlijk zes uren. Herhaal de procedure indien nodig meermaals tijdens de vaccinatiedag.
- **Markeer de lege flacons met een viltstift, op deze manier wordt misbruik tegengegaan.**

5.3 NAZORG NA DE TOEDIENING

- Zorg ervoor dat al uw medewerkers tijdens de vaccinatiedag en de hierop volgende dagen **alert blijven voor mogelijke bijwerkingen**.
- **Communiceer** over het verloop van het vaccinatiemoment met bewoners, medewerkers en familieleden.
- **Bedank** de gevaccineerden, het vaccinatieteam en uw personeelsequipe voor hun medewerking aan dit belangrijk moment.
- Begin aan de voorbereiding van het **tweede vaccinatiemoment** door alle stappen te herhalen. Het tweede vaccinatiemoment zal door Zorg en Gezondheid worden ingepland 21 dagen na het eerste vaccinatiemoment. U ontvangt hiervoor de nodige instructies.
- Blijf de opvolging van **alle richtlijnen en beschermende maatregelen** nauwgezet opvolgen in uw voorziening. Zowel tussen de twee vaccinatiemomenten als na het tweede vaccinatiemoment. Bied hierover een realistisch perspectief aan uw medewerkers, bewoners en hun familieleden. Versoepelingen zullen pas geleidelijk aan mogelijk zijn als er een voldoende hoge vaccinatiegraad werd bereikt binnen zorgvoorzieningen én in de samenleving.

6 REGISTRATIE VACCINS IN VACCINNET EN E-LOKET

U dient een registratie in Vaccinnet en het e-loket in te geven.

6.1 VACCINNET

- De registratie van het toegediende vaccin moet in [Vaccinnet](#) gebeuren.
- Het is aanbevolen om **op het einde van de vaccinatiedag** de gegevens via groepsregistratie op te laden in Vaccinnet.
- Na elke toediening registreert u in Vaccinnet, dit betekent dat u voor het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech in totaal twee registraties moet uitvoeren (één voor elke toediening) op dag 1 en op dag 21.

- De medisch verantwoordelijke (CRA, arbeidsarts of andere coördinerende arts) of de hiervoor aangestelde medewerkers zijn verantwoordelijk voor het registreren van de toegediende COVID-19-vaccins en de opvolging van eventuele bijwerkingen hiervan in Vaccinnet.
- Registraties die plaatsvinden in entiteiten zoals woonzorgcentra kunnen in groep opgeladen worden. Hiervoor moet een specifiek bestandstype gebruikt worden, namelijk een CSV-bestand. Het is een bestandstype dat je eenvoudig vanaf een Excel-bestand kunt aanmaken.
- U ontvangt nog een voorbeelddocument met concrete instructies. Via deze **groepsregistraties** kunt u een hele reeks vaccinaties in één keer registreren in Vaccinnet zonder telkens apart alles te moeten invoeren (bv. slechts één keer het lotnummer voor de hele lijst).
- De voorbeeldexcel toegevoegd als bijlage bij dit bestand bevat ook al de juiste kolommen voor deze groepsregistratie in Vaccinnet en kan dienen als basis.
- De informatie over hoe u gegevens oplaadt via groepsregistratie zal tegen 5 januari 2021 te vinden zijn op <https://www.laatjevaccineren.be/vaccinnet> .

6.2 E-LOKET

- De vaccinatiegraad is een belangrijke indicator voor de opvolging van het aantal gevaccineerde personen.
- Registreer na elk vaccinatiemoment (voor het Comirnaty vaccin van de firma Pfizer-Biontech betekent dit twee registraties, telkens op dag 1 en op dag 21) volgende gegevens in het e-loket:
 - vaccinatiegegevens bewoners;
 - vaccinatiegegevens medewerkers.
- De aantallen die u ingeeft na het eerste vaccinatiemoment, worden de daaropvolgende dagen telkens overgenomen in het formulier, maar blijven aanpasbaar. U moet de gegevens dus niet steeds opnieuw invoeren.
 - indien tijdens het vaccinatiemoment van de bewoners er ook medewerkers worden gevaccineerd met de restvolumes aan vaccins, dan moet u deze vragen ook beantwoorden;
 - het aantal medewerkers dat geen vaccin heeft gekregen, vult u enkel in na het vaccinatiemoment dat bestemd is voor alle medewerkers. Na het vaccinatiemoment van de bewoners is het dus niet nodig om het aantal medewerkers dat geen vaccin heeft gekregen, in te vullen.
- Het invullen van de vaccinatiegraad in het e-loket is **GEEN VERVANGING** van de verplichte registratie in **Vaccinnet**.

7 BIJWERKINGEN

7.1 ACUTE BIJWERKINGEN

- Acute bijwerkingen treden op binnen de eerste 15 minuten na vaccinatie.
- Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen een syncope en een anafylactische shock. De Beroepsorganisatie voor Verpleegkundigen (NVKVV) stelt een modelprocedure voor het toedienen van vaccins ter beschikking, deze kan gelezen worden via volgende [link](#).
- Stel samen met uw CRA of andere medische verantwoordelijke een noodprocedure/staand order op in geval van een ernstige acute bijwerking en overloop deze procedure grondig met uw vaccinatieteam.
- Het is aangeraden om een noodkoffer samen te stellen met volgende zaken:
 - 2 ampullen adrenaline (1mg/1ml)
 - 2 optreknaalden
 - 2 injectienaalden IM of subcutaan
 - 2 spuitjes van 1 ml
 - tabletten antihistaminicum
 - Solu-Medrol ampullen;
- Wees alert op volgende symptomen (meer informatie via deze [link](#)).
- Volgende stappen worden ondernomen bij het optreden van een reactie:
 1. Lichte reactie en beperkt tot lokale roodheid, jeuk en/of zwelling
 - stel gerust, observeer en controleer bloeddruk;
 - dien eventueel lokale of perorale antihistaminica toe (bijvoorbeeld Zyrtec comprimé);
 - informeer huisarts.
 2. Matige reactie (traag progressief oedeem, jeuk, urticaria)
 - controleer vitale functies en bloeddruk;
 - stel gerust en observeer gedurende 30 tot 60 minuten;
 - dien antihistaminicum per os toe;
 - verwijst door naar arts.
 3. Ernstige reactie (bronchospasme, hypotensie, oedeem)
 - controleer vitale functies en bloeddruk;
 - plaats in ruglig met benen omhoog (halfzittend bij dyspnoe);
 - dien antihistaminicum per os toe;
 - dien epinefrine 0,3 à 0,5 ml IM diep SC toe.
 4. Cardiovasculaire shock of zeer ernstige dyspnoe
 - controleer vitale functies en bloeddruk;
 - bel 112;
 - plaats in ruglig met benen omhoog (halfzittend bij dyspnoe);
 - start reanimatie indien vereist;
 - dien SoluMedrol IM toe;
 - dien epinefrine 0,3 tot 0,5 ml IM of diep SC toe;

- enkel indien zéér ernstig intraveneuze toediening;
 - liefst verdund;
 - geleidelijk toedienen met bloeddrukcontrole.
- Noteer ernstige bijwerkingen en medische handelingen die werden gesteld steeds in het zorgdossier van de bewoner.

7.2 LAATTIJDIGE BIJWERKINGEN

- Laattijdige bijwerking treden op binnen de eerste drie dagen na vaccinatie.
- De symptomen kunnen licht tot matig aanwezig zijn.
- Wees alert op volgende symptomen:
 - koorts;
 - lokale roodheid;
 - vermoeidheid;
 - hoofdpijn.

7.3 REGISTRATIE VAN BIJWERKINGEN

- Ernstige bijwerkingen moeten geregistreerd worden via [Vaccinnet](#) **EN** rechtstreeks bij het [FAGG](#).
 - Overlijdens kunnen ook worden gemaild naar ADR@fagg-afmps.be

8 IK HEB EEN VRAAG

Bij vragen na het lezen van het draaiboek of tijdens de voorbereiding naar de eigenlijke vaccinatie kan er op volgende wijze naar een antwoord gezocht worden:

- Website '[Laat je Vaccineren](#)'
- Website Agentschap Zorg en Gezondheid '[Infectieziekten en vaccinaties](#)'
- Website '[Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten \(FAGG\)](#)'

U kunt ook steeds de vraag stellen via: covac@vlaanderen.be. Er wordt permanentie voorzien.

9 CHECKLIST COVAC

Fase	Item	Check
Pre-vaccinatie	Communiceer naar medewerkers, bewoners, familieleden, ...	
Pre-vaccinatie	Maak personeelslijst aan + bevrage	
Pre-vaccinatie	Maak bewonerslijst aan + bevrage	
Pre-vaccinatie	Bestelling e-loket	
Pre-vaccinatie	Toegang 'Vaccinnet' + opleiding	
Pre-vaccinatie	Aanstellen vaccinatieverantwoordelijke	
Pre-vaccinatie	Aanstellen minimum 1 vaccinatieteam + back up	
Pre-vaccinatie	Zet vaccinatiecampagne op i.s.m. CRA/Arts:	
Pre-vaccinatie	Voorzie een bereidings-, toedienings- en noodprocedure i.s.m. CRA/arts en vaccinatie team(s)	
Pre-vaccinatie	Controleer de eigen stock beschermings- en toedieningsmaterialen	
Pre-vaccinatie	Stel een noodkoffer samen i.s.m. CRA/Arts	
Pre-vaccinatie	Voorzie koelkast (2-8°C) • Voldoende plaats • Scheiding voedsel-medicatie • Voorzie back-up ijskast • Monitoring	
Pre-vaccinatie	Communicatie van Zorg en Gezondheid opvolgen in verband met planning en levering eerste vaccinatiemoment	
Datum vaccinatie bekend	Plan het vaccinatie team in op basis van het voorziene vaccinatiemoment	
Datum vaccinatie bekend	Druk lijsten bevraging af + controleer en voorzie eventuele wijzigingen	
Datum vaccinatie bekend	Maak koelkast tijdig vrij	
Datum vaccinatie bekend	Voorzie mobiele kar vaccinatie team	
Datum vaccinatie bekend	Verzamel benodigde materiaal op kar	
Datum vaccinatie bekend	Plan 30 minuten - op dag vaccinatie - een moment voor briefing vaccinatie team	
Datum vaccinatie bekend	Communiceer naar medewerkers, bewoners, familie, ...	
Dag -1	Vaccinatieverantwoordelijk gaat langs op alle afdelingen voor briefing	
Dag -1	Ontvangst levering vaccins	
Dag -1	Monitoring temperatuur koelkast (2-8°C)	
Dag -1	Controleer 'checklist COVAC' op volledigheid	
Dag 0	Start met briefing vaccinatie team	
Dag 0	Uitvoering vaccinatie	
Dag 0	Registratie 'Vaccinnet' en 'E-loket'	

Dag 0	Communiceer naar medewerkers, bewoners, familie, ...	
Dag 0 – Dag 7	Registreer mogelijke bijwerkingen	
Dag 19 – Dag 23 (tweede cyclus)	Herhaal bovenstaande voor de tweede vaccinatie	